

Školitelský posudek k bakalářské práci Barbory Kornhauserové

„Mám nad sebou kontrolu.“

Podoby (seba)kontroly a poruchy příjmu potravy

(FHS UK, 2024)

Bakalářská práce Barbory Kornhauserové zprostředkovává zkušenost osob, které zápasí s kontrolou příjmu potravy, a to ať už mají stanovenou diagnózu poruchy příjmu potravy (PPP) či žijí bez ní. Zprostředkování této zkušenosti je zasazeno do konceptuálního pole medicínské antropologie, které směřuje analytickou pozornost k vrženosti lékařského vědění a postupů do širších kulturních a sociálních rámců. V tomto ohledu se tak práce zaměřuje na relevantní antropologickou tematiku. Současně hlavní zjištění práce, tedy že potíže s příjmem potravy jsou důsledkem specifického uskutečňování jídla jako „prostředku“, který umožňuje sebeovládání, a těla jako „objektu“, na kterém lze zdánlivě bezprostředně (sebe)ovládání demonstrovat, lze považovat za originální a podnětný příspěvek k dané problematice.

Obhajovaná práce je výsledkem delšího zájmu o problematiku PPP, včetně autorčiny osobní zkušenosti. Jako školitele mě těší, že toto zkušenostní podhoubí Barbora Kornhauserová kultivovala prostřednictvím četby odborné literatury a konzultací do výzkumného záměru a vlastního empirického výzkumu, který byla schopná úspěšně realizovat. Prolnutí osobního zájmu s výzkumným, a jejich reflexi, vnímám na práci velmi pozitivně.

Práce je členěna standardně na úvod, teoretickou a metodologickou kapitolu, následované empiricko-analytickou částí a závěrem. Každá z kapitol přináší zajímavé postřehy a myšlenky. Teoretická část vymezuje konceptuální prostor antropologického uvažování o tělesnosti (M. Mauss, T. Csordas, P. Bourdieu, M. Foucault) a především vysvětluje koncept vědomého těla N. Scheper-Hughes a M. Lock, který autorce slouží k analytickému uchopení jejího empirického materiálu. Přestože je tento koncept letitý a v medicínské antropologii je možné se s ním potkat téměř na každém kroku, nevybavuji si kvalifikační práci, která by s ním pracovala tak systematicky ve vztahu k empirii, jako to dělá obhajovaná práce. Na druhé straně by bylo vhodné vyztužit teoretickou (i empirickou) část antropologickými pracemi věnovanými přímo PPP - jejich absence v práci může totiž navozovat pocit, že tato tematika není etnograficky příliš zkoumaná, což tak není.

Metodologická část, ve které autorka provází svým výzkumným designem a strategiemi vytváření dat, je přehledně a logicky zpracovaná. Přestože práce není etnografická a vychází pouze z hloubkových rozhovorů, oceňuji autorčino počínání *in terénu*, tedy jak vedla rozhovory s informantkami a informantem s ohledem na složitost a náročnost tématu PPP. Je škoda, že autorka nevěnovala více pozornosti zmapování proměn a trajektorií institucionálního pole (medicínského i nemedicínského), ve kterém se problematika PPP v České republice odvíjí, což by jistě přispělo k větší ukotvenosti a kontextualizaci příběhů jednotlivých informantů.

V empirické části autorka velice pěkně demonstruje řemeslo kvalitativního výzkumu a analýzy, kdy v rozhovorech identifikuje konkrétní podoby kontroly související s PPP, a (jak již zaznělo) systematicky je analyzuje prostřednictvím konceptu vědomého těla, zdůrazňující roviny subjektivního prožívání; kolektivního praktikování a reprezentování; a moci, disciplinace a resistance.

Z formálního hlediska je práce pečlivě zpracovaná; obsahuje všechny náležitosti kladené na tento typ práce včetně přehledné strukturace textu a jednotného citačního úzu a bibliografie.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně (1).

V Praze 16. 9. 2024

Jaroslav Klepal